

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čerovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pred petnajstimi leti

Usodno nedeljo dne 28. julija 1914 je osrečila narode bivše avstro-ogrsko monarhije vest, da se znani častihlepnih publicistov grof Berchtold, takrat avstrijski minister za zunanje zadeve, ni izvolil zadovoljiti z odgovorom Srbije na avstrijsko noto, ki ni od male kraljevine zahtevala nič manj, kakor da se pri zatiranju jugoslovanskega pokreta posluži sodelovanja organov c. in kr. avstro-ogrsko vlade (§ 5). Ker Srbija, ki je izjavila, da kot kulturna država rada lojalno ugotovi vsem upravičenim zahtevam velike sosedne monarhije, kolikor so tiče sarajevskega atentata, naravno ni privolila v kršitev svoje državne suverenitete, je dunajska vlada po že davnej od kamarile izdelanem načrtu naznanila »svojem narodom«, da je zaradi varstva časti in ugleda države in njene posesti iz mednarodnega stališča primorana prijeti za meč — kljub temu, da so Anglija, Francija in Rusija bile odkritosrčno pripravljene po prijateljskem mednarodnem razgovoru sodelovati v svrhu mirne pravnave spora.

Dunajska aristokratsko-generalna klika, ki je hotela rešiti avstro-ogrsko monarhijo naravno vršnega se notranjega razpada po »energičnem in hitrem udarcu« na »vse sovražnike«, je zavestno od sarajevskega dogodka delala na vojno napovedi Srbiji, da se onemogoči vsaka možnost mirne rešitve. Tako se je točno en mesec po sarajevskem dogodku od 28. junija, kakor izračunano, dne 28. julija 1914 po cesarju Francu Jožefu podpisal usodni akt vojne napovedi Srbiji, potem ko je bila avstro-ogrsko armada že dva dni poprej, to je 26. julija, mobilizirana. Javno mnenje pa se je obdelavalo v tem smislu, da se Anglija v avstrijsko-srbski spor ne bo vmešavala in da se bo Rusija ustrašila Nemčije, ki se je postavila energično na stran svoje zaveznice. Še 1. avgusta so bili listi monarhije primorani na dunajski nalog izrekanji nado, da se bo Rusija na nasvet »modre Anglije« iztreznila, kar se pa ni zgodilo, kajti že dan potem, 2. avgusta je prišlo do vojne napovedi Nemčije Rusiji. Histerični in megalomanski Viljem je namreč smatral, da je prišel ugodni trenutek, ko se bo mogel nemški imperalizem na poti do osvajanja sveta »z enim močnim udarcem« izbežati največje ovire na tej zmagoslavni poti, Anglije. Že naslednjega dne, 3. avgusta, so nemške čete vkoračile v Rusijo, obenem pa so se kar avtomatično začele sovražnosti na nemško-francoski meji, na kar je dne 4. avgusta ob 7. uri zvečer Anglija Nemčiji v vsej formi napovedala vojsko.

Iz »kazenske ekspedicije proti mali Srbiji«, ki naj bi se po zamislu avstrijskega generalštaba v par dneh pokorila, je nastal krvavi svetovni požar, kakršnega človeška zgodovina ne pomni in ki je največjege neposrednega krivca, avstro-ogrsko monarhijo, po štirih letih za vselej izbrisal iz zemljevida.

Posredno je seveda bila cela vrsta vzrokov bodisi idealnega (tega ne moremo tajiti) in čisto političnega, bodisi gospodarskega splošneevropskega pa naravnost svetovno-usodnega značaja, ki so razneli veliko klanje. Neutajljiv fakt pa je, da so k svetovni vojski največ doprinesli oni državni bivše avstro-ogrsko monarhije, ki so hoteli njene slovanske narode proti vsakemu naravnemu rezonu in zgodovinskemu razvoju ter zahtevam kulturnega in gospodarskega napredka popolnoma podjarmiti hegemoniji nemškega plemena. Ko pa so stremljenja Slovanov, v prvi vrsti Čehov in Jugoslovancev po samostojnem narodnem življenju kljub pritisku ali pa ravno zaradi pritiska postajala vedno močnejša, je dunajska klika sklenila s preventivno vojsko, čeprav za ceno milijonov življenj, rešiti nemško-madžarsko dualistično nadvlado. Pravičnost Previdnosti, ki vodi zgodovino, je hotela, da je duševno najbolj omejeni izmed onega nemškega plemstva, ki je zadnje decenije vodilo zunanjo politiko monarhije, obenem z vojno napovedjo Srbiji podpisal konec monarhije in nemško-madžarske nadoblasti v srednji Evropi. Obenem z uničenjem tolikih življenj in ogromnih gospodarskih vrednot je po dunajskih in berlinskih vlastodržcih izzval krvavi svetovni metež med drugim prinesel čisto naravno zedinjenje in državno samostojnost Jugoslovancev. Samopredeljenje narodov sploh se je po verzajskem miru v veliki meri dejansko uresničilo in v principu zmagalo, tako da se je neizmernim zlom strašne vojne odkupilo mnogo dobrega in so se vpostavile, oziroma pomagale ustvariti mnoge idealne vrednote bodisi političnega bodisi socialnega značaja.

Proti amnestiji vojnih krivcev

Naša nota bolgarski vladi -- Nezadovoljiv odgovor -- Protesti proti razbojniškemu upadam -- Bolgarske simpatije do Madjarov

Belgrad, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Včeraj je jugoslovanski poslanik v Sofiji Ljuba Nešić izročil predsedniku bolgarske vlade Ljapčevu noto, v kateri je zahteval pojasnila, kako bolgarska vlada smatra amnestijo, ki je bila pred kratkim izglasovana, združljivo z mirovno pogodbo v Neilleu. Danes je Ljapčev v imenu bolgarske vlade odgovoril, da smatra Bolgarija amnestijo za notranjo zadevo. Kar se tiče generala Žekova, bivšega vrhovnega poveljnika bolgarske armade, ki ga je naša vlada v noti imenovala, je Ljapčev odgovoril, da je bil Žekov obsojen pred bolgarskim sodiščem in da je zato tudi njegova amnestija notranja bolgarska zadeva. Ta odgovor bolgarske vlade v Belgradu ni zadovoljil.

Sofija, 25. julija. (Tel. »Slov.«) O natančni vsebini jugoslovanske verbalne note radi amnestije Radoslavova in Tončeva doznava Vaš dopisnik: Nota najprej ugotavlja, da je bila bolgarska vlada na podlagi čl. 108 neuillske pogodbe dolžna izročiti jugoslovanski vladi radi sodnega postopanja vse osebe, katerim se je očitalo, da so kršile mednarodne vojne zakone, ker so vršile zločine v času okupacije srbskega ozemlja. Ker je Bolgarska svojočasno izjavila, da bo te osebe izročila bolgarskim sodiščem, jugoslovanska vlada ni vztrajala na tem, da se ji izroči, in prepustila obsodbo bolgarskim sodiščem. V želji, da se preteklost pozabi, jugoslovanska vlada svojočasno ni storila nobenega koraka, da bi zahtevala obsodbo dotičnih oseb, temveč se je zadovoljila s tem, da se gotovi zločinci izročijo bolgarskim sodiščem v obsodbo za dokaz. Da Bolgarska ne odobrava njihovih dejanj. Amnestijski zakon, ki ga je v kratkem sprejelo sobranje, pa je po mnenju jugoslov. vlade v nasprotju s dolžnostmi, ki jih je prevzela Bolgarska na podlagi mirovne pogodbe. Če bi šlo za manjše zločince, kateri bi bili deležni te amnestije, bi Jugoslavija tega ne smatrala za povod za predstavitve, da se ji razlogi amnestije niso sporočili. Med amnestiranci pa so tudi take osebe, ki so storile dejanja, katerih ni mogoče opravičiti z ničemer in kakršnih ni storila nobena druga država v vojni. Nota navaja potem kot dokaz nekatera povelja bolgarskega vrhovnega poveljnika v svetovni vojni generala Žekova in izjavlja, da ta in slična povelja jugoslovanski vladi ne dovoljujejo, da bi mirno dopustila postopek, s katerim se taki zločinci ne samo pomiloščajo, temveč celo amnestirajo. Jugoslovanska vlada je mnenja, da je tako postopanje v očitnem nasprotju s čl. 118, 119 in 120 neuillske mirovne pogodbe, in zahteva zato, da bolgarska vlada pojasni, ali smatra, da je amnestijski zakon v skladu s dolžnostmi mirovne pogodbe. Jugoslovanska nota je bila naslovljena osebno na ministrskega predsednika.

Proti Youngovemu načrtu

Belgrad, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne se je vršila v zunanjem ministrstvu konferenca pod predsedstvom ministra Uzunovića, na kateri se je razpravljalo o stališču naše države do nemških reparacij. Poleg Uzunovića so se seje udeležili tudi Srškić, Kumandić, Jevtić, Spalajković, Gjurić, Bošković in Ploj.

Ko so Spalajković, Gjurić in Bošković podali podrobno poročilo o Youngovem načrtu, po katerem bi naša država dobila komaj 4.2% nemških reparacij, so pričeli z izdelavo navodil za našo delegacijo, ki naj bi se udeležila sestanka sil. Naša država se bo postavila na stališče, da so za ostale države obvezni dogovori iz prejšnjih let, po katerih odpade na našo državo 5% nemških reparacij.

Največja idealna vrednota pa je gotovo spoznanje, da je kljub vsem tem učinkom vojna tako ogromno zlo, da se mora iz sredstev poravnave mednarodnih in meddržavnih sporov s skupnimi napori vseh narodov za bodoče brezpogojno izključiti. V to svrhu je treba, da izvestni državni krotijo neupravičene imperialistične, osvajaške pa tudi maščevalne in povračevalne instinkte, da se obstoječe mirovno stanje odkritosrečno prizna in pomaga utrditi in da se narodi in države čedaljebolj zblizajo v vzajemno mirno delavnost, moralno obnovo in gospodarsko okrepitev in pravično, socialno ureditev vsega sveta. Če-

Belgrad, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Včeraj sta se vršila v Vinici in Berovu v bregalniški oblasti dve veliki protestni zborovanji radi atentata v Štipu. Zborovalci iz Berova so poslali predsedniku vlade brzojavni pozdrav te-le vsebine:

»Berovljani, zbrani na protestnem zborovanju v Berovu, povodom nameravanega zločina v Štipu od plačanecev bolgarske vlade prosijo kraljevsko vlado, da stori najenergičnejše more in onemogoči pošiljanje banditov iz Bolgarije na naše ozemlje. Narod je vedno pripravljen, da čuva in očuva svojo svobodo.« Tudi iz Vinice je dobil predsednik vlade Živković sličen brzojav: »Meščani mesta Južna Vinica, zbrani danes na velikem zborovanju, Vas pozdravljajo in obsojejo poskušeni atentat na predstavnike naših oblasti v Štipu ter Vas prosijo, da storite najstrožje ukrepe proti oficelni Bolgariji, da se enkrat za vselej onemogočijo taki poskusi.«

Sofija, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Govoreč o sklenitvi arbitražnega pakta z Madjarsko, naziva dnevniki »Slovo«, organ bolgarske vlade, ta pakt za radosten dogodek tako za Madjarsko kakor tudi za Bolgarijo, ker ta pakt veže dve državi z enako usodo. »Prijateljstvo med našima državama«, pravi list, »je zapečateno v toku vojne, ki sta jo Bolgarija in Madjarska vodili v imenu svetih idealov, čuvanja nezavisnosti in zedinjenja svojih narodov. Obema našima državama je bila usoda enako nemila ter jih pustila razdeljene, tako da stokrat pod udarci nepravilnih mirovnih pogodb. V Bolgariji ni nihče pozabil, da sta dve tretjini Madjarov ostali pod tujim jarmom. Naša beda in nesreča je bila sprejeta na Madjarskem z bratskimi čustvi, medtem ko so naši uspehi vedno izzvali navdušenje madjarskega naroda. To prijateljsko razpoloženje se potrjuje s podpisanim paktom, ki ponovno podčrtava miroljuben značaj obeh vlad. Posebno v današnjem trenutku dobi ta dogodek največji pomen in je odgovor na obtožbe, ki stalno padajo proti Madjarski in Bolgariji od interesiranih strani.«

Sofija, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Ob času ko poroča Vaš dopisnik, ima sejo bolgarski ministrski svet, ki se posvetuje o tem, kakšen odgovor naj da na jugoslovansko protestno noto. Ni še gotovo, ali bodo odgovor sestavili še danes. Oficijozni »Demokratski Glasnik« izjavlja, da mora Bolgarija svoje zadeve urediti sama, in obžaluje, da jugoslovanska nota ne pospešuje ureditve novih razmer med balkanskimi državami. Organ Malinova »Zname« obžaluje, da se prošlost zopet razkriva v trenutku, ko bi bila potrebna hladnokrvnost in volja za sporazum.

Pribečević bo operiran

Belgrad, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes je prisel iz Brusa v Belgrad Svetozar Pribičević. Podal se je v kirurški oddelek belgrajske bolnišnice, kjer se bo dal operirati. Za njegovo življenje ni nobene nevarnosti.

Pribečević bo operiran

Belgrad, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes je prisel iz Brusa v Belgrad Svetozar Pribičević. Podal se je v kirurški oddelek belgrajske bolnišnice, kjer se bo dal operirati. Za njegovo življenje ni nobene nevarnosti.

prav se je mirno obzorje po letu 1918 že večkrat zatemnilo po grozečih nevarnostih, ki so napovedovale nove nevihte, se je vendar do slej še vedno posrečilo razgnati oblake in ustvariti močne mednarodne garancije za mir in čimvečjo solidarnost vseh narodov sveta. To nam dokazujejo tudi važni dogodki zadnjih dni. Zato je optimizem, da so narodi iz svetovne vojne 1914—1918 črpali dober nauk za bodočnost, vseskozi upravičen.

Mi sami pa se ob petnajstletnici svetovne vojne napovedi radostno spominjamo, da je bil to začetek našemu osvobojenju in zedinjenju v veliko jugoslovansko državo.

Priprave za svečano proslavo jubileja zagrebskega nadškofa

Zagreb, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Povodom jubileja zagrebskega nadškofa dr. Ante Bauera je izdal zagrebski župan razglas, v katerem opozarja meščane na ta svečan dogodek ter jih prosi, da v soboto in nedeljo izobesijo na hišah zastave in se udeležijo proslave. Župan pravi v razglasu, da je nadškof dr. Bauer najizrazitejša osebnost v hrvatskem javnem življenju ter da je izšel iz one hrvatske idealne generacije, ki je žrtvovala vse za blagor hrvaškega naroda.

Na proslavi bo zastopal pravosodnega ministra načelnik oddelka dr. Avgustin Citič. Minister Srškić bi se osebno udeležil proslave, če se ne bi istočasno vršil v Sarajevu kongres češkoslovaško-jugoslovanske lige, ki mu mora kot predsednik prisostvovati. Tudi ministra Frangeš in Drinković bosta prišla na proslavo. Hrvatska sokolska zveza je izdala na vse svoje člane poziv, da se korporativno udeležijo bakljade, ki se bo vršila v soboto zvečer na čast jubilantu. Tudi hrvatska pevska zveza se bo v celoti udeležila bakljade in slovesne maše. Povodom jubileja je izšla svečana spomenica, ki sta jo uredila zagrebski mestni župnik Rittig in kanonik Barle. »Kato-lički list« pa je priredil izdajo slavnostne številke. Trgovska in industrijska zbornica je pozvala lastnike trgovin in podjetij, da dajo svojim nameščencem priliko, da se udeležijo bakljade.

Kongres jugoslovansko-čeških lig

Belgrad, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Jugoslovansko-češkoslovaška liga bo imela 28. julija v Sarajevu svoj kongres, na katerem bo sodelovalo veliko število Čehoslovakov. Po kongresu bodo češki gostje priredili izlet na Jadransko morje, nakar se bodo preko Sušaka vrnili v svojo domovino. Iz Belgrada se pripravlja za to zborovanje številna udeležba, med drugim odpotuje na zborovanje tudi načelnik osrednjega tiskovnega urada Marjanovič.

550 milijonov za Agrarno banko

Belgrad, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Komi sar privilegirane agrarne banke Gjuričić je včeraj popoldne obiskal ministra Srškića in Frangeša. Gjuričić je obvestil oba ministra o rezultatu vpisa delnic privilegirane agrarne banke. Ugotovilo se je, da je do tega momenta vpisanih za 550 milijonov dinarjev delnic. Vendar pa ta številka še ni končno veljavna, ker še 91 denarnih zavodov, ki so vršili vpisovanje, ni poslalo končnih podatkov. Med temi zavodi so namreč tudi taki, ki so vpisali precejšnje vsote delnic, tako da se pričakuje, da bo končna vrednost vpisanih delnic znašala 600 milijonov dinarjev. Poleg tega je veliko število vpisovalcev plačalo v začetku samo po dva do tri obroke in se bo radi tega moralo pri knjiženju še mnogo računati, dokler se ne dobi končnega zneska vpisanih delnic. Na podlagi zakona o privilegirani agrarni banki se bo vršila glavna skupščina dne 15. avgusta t. l. ob 9 dopoldne v dvorani belgrajske univerze. Zborovanju bo predsedoval predsednik upravnega sveta in bivši finančni minister dr. Bogdan Marković.

Napredovanja v rudarski stroki

Belgrad, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Nj. Vel. kralj je podpisal ukaz, s katerim napredujejo v rudarski stroki: Pri ravnateljstvu državne rudnika Velenje: za rudarskega računovodjo v 2 skupini II. kategorije Kurnik Anton, za tehničnega uradnika v 1. skup. III. kat. Kovač Franc. Pri glavnem ravnateljstvu rudnikov v Belgradu: za administrativnega uradnika v 1. skup. III. kat. Rot Joško.

Z drugim ukazom Nj. Vel. kralja je postavljenih pri okrožnem rudniku na Celju za načelnika v 5. skup. I. kat. ing. Cifelka Bogomil, pri ravnateljstvu rudnika v Velenju v 6. skup. I. kat. ing. Čuček Ernest, za upravne uradnika istotam v 3. skup. III. kat. Bela Lavoslav, za zvaničnika v 2. skup. s 5. stopnjo osnovne plače Tanjšek Franc, Trnovšek Franc in Blatnik Josip ter za zvaničnika v 2. skup. s 4. stopnjo osnovne plače Štrbeng Anica.

Razbita pogajanja za pravice koroških Slovencev

Zagrebski »Jutranji list« *prinaša sledečo brzojavko iz Dunaja:*

»Kakor znano, so že pred dvema leti predložili v koroškem deželnem zboru stranke večine zakonski predlog, s katerim se slovenski narodni manjšini daje pravica do kulturne avtonomije. Od takrat pa do danes so se vršila med predstavniki občinskih strank in zastopniki Slovencev župnikom Stavcem in dr. Petkom pogajanja o načinu, kako naj se ta »kulturna avtonomija« *praktično izvaja.*

Pogajanja so bila danes razbita. Seveda se od strani večinskih strank trdi, da so zato krivi Slovenci, ker so zahtevali, da se dovoli slovenskemu kulturnemu svetu, da lahko ustanavlja šole tudi v onih krajih, ki so bili slovenski, sedaj pa so nemškotarski.

Slovenci pa zatrjujejo, da so se pogajanja razbila zato, ker so se Nemci branili priznati kulturnemu svetu pravico, da na lastne stroške lahko ustanovi šole, kjer so sploh slovenski otroci, kadar bi bilo štirideset učencev v taki šoli, pa naj se ona podpravi.

Na Koroškem se izvršuje nasilna germanizacija vasi, ker se vsepovsod odpirajo same nemške šole, dasiravno se starši in otroci še vedno čutijo za Slovence. Zgodilo se je celo to, da je pri zadnjem popisu učitelji popisali vse prebivalstvo za nemško, dasiravno večina niti ne zna nemško. Zato je bila zahteva upravičena, ker se ne gre za tem za reslovenizacijo, ampak za obrambo pred nasilno germanizacijo.

Po službenih podatkih je na Koroškem samo 39.000 Slovencev od celotnega števila prebivalstva, ki šteje 370.000 duš. V resnici pa je tretjina Slovencev. Istotako tudi ni točna trditev, da je pri poslednjih volitvah padlo za slovensko stranko samo 9000 glasov, resnica je, da so Slovenci dobili nad 15.000 glasov. Mandata pa niso dobili zato, ker so v mešanih krajih mnogi Slovenci volili kmečko stranko v prepričanju, da je to samo stanovska stranka, ne pa nemška.

Predstavniki Slovencev izjavljajo, da bodo oni jeseni našli sredstva, da zagotovijo koroškim Slovincem popolno kulturno in gospodarsko avtonomijo.

Obnova dipl. odnošajev med Anglijo in Rusijo

London, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes je dospel odgovor ruske vlade o obnovi odnošajev med Anglijo in Rusijo. Pričakuje se, da bo ruski poslanik v Parizu Dogarevski začel prihodnji teden pogajanja v Londonu.

Razorožitev na morju

New York, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Izjava ameriškega predsednika Hooverja, da se takoj ustavi graditev treh križark, se v vseh washingtonskih parlamentarnih krogih ocnjuje povsem ugodno. Velika večina senatorjev smatra Hooverjev postopek za primeren in vidi v njem uspešen korak, tako da pri novem sestanku kongresa skora ni pričakovati resne opozicije. Predsednik mornariškega odbora poslanske zbornice, poslanec Britten pa dvomi, ali ima predsednik Hoover pravico, ustaviti gradnjo treh križark. Kongres je svoječasno izrečno odredil predsedniku Coolidgeju tako pravico in odobril ustavitve del samo za primer, če se sklenejo mednarodni dogovori o omejitvi oboroževanja. Skupna akcija Hooverja in Macdonalda pa po mnenju Brittena ni noben mednarodni dogovor in zato smatra, da lahko napove, da bo kongres na svojem zopetnem sestanku sklenil, da se mornariški gradbeni program izvede.

Likvidacija Hidasnemelija

Budimpešta, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Ravnateljstvo češkoslovaških državnih železnic je danes brzojavno stopila v stike z ravnateljstvom madžarskih državnih železnic radi obnovitve železniškega prometa preko Hidasnemelija. Železniški promet se bo otvoril v petek dopoldne.

Dr. Müller izven nevarnosti

Heidelberg, 25. julija. (Tel. »Slov.«) V zdravstvenem stanju državnega kanclerja Müllerja so zdravniki danes dopoldne ugotovili, da se zdravje boljša. Dr. Müller je imel mirno noč. Hrano uživa v zadovoljivi meri. Resna nevarnost za življenje, ki je trajala zadnje dni, se smatra za prestano, dasi je še treba čakati več dni, preden bo mogoča zanesljiva prognoza o poteku bolezni.

Naš novi poslanik na Portugalskem

Lisbona, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Dragomir Jankovič, novi jugoslovanski poslanik na Španskem in na Portugalskem, je danes izročil predsedniku portugalske vlade svoja akreditivna pisma.

Dunajska vremenska napoved: Danes še vroče, verjetno nevihte. Popoldne ali ponoči verjetno hude nevihte z znižanjem temperature.

Sv. oče prvič zapustil Vatikan

Rim, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes je v resnici papež prvič po letu 1870 zapustil vatikansko zidovje. Zvečer točno ob 19.30 je papež Pij XI. stopil iz Vatikana, da je v veliki procesiji na trgu sv. Petra nosil najsvetejši zakrament. Procesija je potekla popolnoma po programu. Trg sv. Petra je bil nabit poln vernikov, redovnikov, duhovščine in povabljenih gostov. V tem trenutku procesija še traja.

Ko je papež zapustil Vatikan, je bilo že tako pozno, da je nastajal mrak. Polagoma je postajala slika trga sv. Petra vedno bolj pravljica. Uveljavila se je slika lepih svetlobnih reflektorov vsled neštevilnih luči, ko so ver-

niki v procesiji nosili prižgane sveče. Takoj nato se je pojavila lepa razsvetljava na fasadi cerkve sv. Petra. Obhod sv. očeta je trajal približno pol ure, nakar je na zunanjem oltarju dvignil Najsvetejšo in podelil blagoslov urbi et orbi. Pri tem je verna množica padla na kolena, potem pa se je začelo takoj z vseh strani pozdravno ploskanje. Časnikarji so dobili ugoden prostor na kolonadah, dočim se je diplomatski zbor zbral na terasah pod vatikansko palačo. Fotografije, ki so na skrivaj z avtomatičnimi aparati hoteli filmati prizore, so še pravočasno prišli in njihove slike zaplenili.

Izpremembra angl. politike napram Egiptu Konservativci in liberalci proti popustljivosti napram Egiptu in Indiji

London, 25. julija. (Tel. »Slov.«) V angleški gornji zbornici se je začela včeraj razprava o odstopu egiptskega višjega komisarja lorda Lloyda. Marki Salisbury je izjavil, da je vsa država po tem odstopu neprijetno prizadeta. Ne more biti dvoma, da iniciativa za to ni izšla od lorda Lloyda, temveč da je bil to provociran odstop.

Gornja zbornica bi rada zvedela, zakaj je zunanji minister dne 3. julija poslal brzojavko lordu Lloyd, dočim je vlada še 2. julija izjavila, da ne bo izvajala nobenih izprememb v politiki v Egiptu. Egiptsko vprašanje je preizkusni kamen za sposobnost delavske vlade.

Lord Parmoor, voditelj vladne večine, je odgovoril, da ni nastopila nobena izprememba v politiki. Opozarja na svojo izjavo, ki jo je oddal v času delavske vlade leta 1924. Delavska stranka tudi še danes popolnoma vzdržuje to izjavo in o kaki spremembi politike ne more biti govora. Vlada v polnem obsegu priznava zasluge, ki jih je storil lord Lloyd državi v Egiptu, in o izzvanem odstopu ne more biti govora. Lord Reading, bivši podkralj v Indiji in član liberalne stranke, je izjavil, da ne želi delati vladi nobenih težkoč in da ne tišči na to, da bi vlada odgovarjala na vprašanja, o katerih ne želi govoriti. Toda radi odgovora vlade je skrajno razočaran in je prepričan, da je pravi vzrok Lloydovega odstopa sprememba v politiki. Lord Parmoor je nato odgovoril, da ne more ravno reči, da bi tozadevno nastopila kaka sprememba, temveč bi preje govoril o spremembi postopka. Nato je vprašal lord Reading, kakšna je ta

sprememba postopka, ni pa dobil odgovora. Vlada je samo izjavila, da bo odgovorni minister jutri podal izjavo v poslanski zbornici. Po opoldanskem odmoru je govoril lord Brentford, ki je izjavil, da je lord Lloyd s konservativno vlado vedno sodeloval v njeno zadovoljstvo in da je zvesto izvrševal njene instrukcije. Imel je zaupanje vlade. Delavska vlada nima pravice, odstavljati zveste delavce prejšnje vlade. Pritoževal se je, da zastopniki vlade zbornici ne morejo dati informacij o stvarnem položaju. Zeli zvedeti od vlade, ali je prej, preden je odposlala brzojavko Lloyd, stopila v stike z dominijoni, ki so zelo zainteresirani na egiptskem vprašanju.

Lord Reading je vprašal, ali so se pogajanja z egiptskimi zastopniki, ki so prisotni v Londonu, začela pred ali po odpošiljki brzojavke. Ker vlada ni dala nobenega odgovora, je izjavil, da so dosedaj v takih slučajih odgovorni ministri vedno dajali zadostne odgovore. Zadnji je govoril lord Birkenhead, ki se je pritoževal radi pomanjkanja vladnih informacij, in očitaj članom kabineta tajno delovanje. Parlament ima dolžnost, preiskovati razmere, v katerih je lord Lloyd dobil brzojavko. Vprašal je, ali ima vlada namen, dogovoriti z Egiptom pogodbo za hrbtno parlamenta. Na to vlada ni dala nobenega odgovora.

London, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Kakor piše »Daily Telegraph«, se smatra v prvi vrsti za naslednika lorda Lloyda bivši kolonialni minister Sidney Webb ali sedanji kolonialni minister lord Olivier. Sprememba v angleški politiki nasproti Egiptu obstoja v tem, da se bo Anglija v bodoče manj brigala za egiptsko zakonodajo.

Srečen preobrat v rusko-kitajskem sporu

London, 25. julija. (Tel. »Slov.«) V Harbinu so se med pooblaščenec nankinške vlade Hjanoom in ruskim generalnim konzulom v Harbinu začela pogajanja, da se rusko-kitajski konflikt likvidira. Hjang je izjavil ruskemu generalnemu konzulu, da je general Lu prekoračil svoja pooblastila, ko je ruske uradnike vzhodnokitajske železnice odstavil z

njihovih mest. Kitajska priznava privilegij Rusije pri skupni kontroli vzhodnokitajske železnice. S tem postane pot za pogajanja prosta. Za ruskega odposlanca je bil dovoljen vizum za odpotovanje v Harbin. Mukdenu se položaj presoja izredno optimistično. V Harbinu so bili odposlani na pogajanja tudi kitajski državni podtajniki.

Odkrite komunistične zarote

Berlin, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Po nalogu vodstva iz Moskve so vse komunistične stranke v raznih državah izvršile vse priprave za protivno demonstracije, ki naj bi se vršile 1. avgusta. Posebno živahna je centrala komunistične stranke v Berlinu. Kakor se govori, je nemška komunistična stranka dobila iz Moskve navodila, da naj 1. avgust proslavi na isti način, kakor je proslavila letošnji 1. maj, ko so po berlinskih ulicah trajale več dni krvave bitke. Policija je radi tega izdala stroge odredbe. Ker istotako tudi socialdemokrati pripravljajo za 1. avgust protivno demonstracije, bo policija gledala predvsem na to, da ne bi prišlo do medsebojnih spopadov.

Budimpešta, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Policija je odkrila velikopotezen načrt za komunističen puč, ki naj bi se izvršil avgusta. Za ta dan so pripravljali komunisti na podlagi akcije iz Moskve sabotažne akte in teroristične nastope. Vse nastope so pripravljali iz Moskve z velikimi denarnimi sredstvi. Policija je aretirala nekega Mihaela Haya, ki je bil v zvezi z nekim rudarjem in kovinskim delavcem, ker je vršil komunistično propagando in dobil instrukcije direktno iz Moskve ter razdeljeval ruski denar. Razen Haya je bilo

aretiranih še 5 drugih oseb. Policija vrši preiskavo še nadalje in se domneva, da bo aretiranih še mnogo drugih oseb. Z ozirom na komunistično agitacijo je policija prepovedala tudi demonstracije socialnih demokratov, katere nameravajo prirediti 28. julija, da jih ne bi mogli komunisti izrabiti zase.

Praga, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Zdi se, da so aretacije komunistov, ki so pripravljali komunistične demonstracije za 1. avgust, samo začetek velikopotezne, odločne protikomunistične akcije češkoslovaških oblasti. Kakor smo že javili, je bila včeraj v tajništvu komunistične stranke hišna preiskava, pri kateri so zaplenili mnogo agitacijskega materiala za 1. avgust. Danes dopoldne je vdrla policija v prostore komunističnega vodstva in zaplenila dragocen material.

Policija je vdrla v tajništvo komunistične stranke v Karolinenthalu in v L. praškem okraju, kjer je zaplenila vse spise in aretirala tajnika komunističnega poslanskega kluba dr. Dolanskega in več nameščencev, skupaj 30 oseb. Radi delovanja proti državi je bilo izročenih sodišču 169 komunistov, med njimi poslanec Harus.

Neresnične vesti o poljsko - madžarski vojaški pogodbi

Bukarešt, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Tajnik romunskega zunanjega ministra Cafenzu je dal danes zastopnikom listov izjavo, da je madžarska vlada vprašala, kakšno stališče zavzema Romunija glede predloga madžarske delegacije na Dunaju v političnem vprašanju. Delegacija je namreč predlagala, naj obe vladi zahtevata intervencijo Društva narodov, ker so bila direktna pogajanja brezuspešna. Romunija je odgovorila, na na noben način in v nobeni obliki ne bi mogla trpeti, da bi se optantsko vprašanje spravilo zopet pred Svet

Društva narodov. Romunija smatra pot direktnih pogajanj za edino možno. Romunija za optante ne priznava pravice do odškodnine in bi jim dala samo posebno odškodnino, da bi se s tem lažje moglo vzpostaviti normalno razmerje med obema državama. Dalje je Cafenzu izjavil, da po poročila listov o tem, da bi se bila obnovila vojaška pogodba med Poljsko in Madžarsko, popolnoma zmotna. O kaki vojaški pogodbi bi bila poljska vlada vsekakor obvestila romunsko vlado. Najbrže gre za za menjavo s pred kratkim obnovljeno madžarsko-poljsko trgovinsko pogodbo.

Redko mašniško posvečenje

Dunaj, 25. julija. (Tel. »Slov.«) V cerkvi sv. Barbare na Dunaju bo 28. julija redka svečanost mašniškega posvečenja. Za mašnika bo posvečen vseučiliški profesor dr. Dimitrij Artemijev, ustanovitelj in prvi rektor tehnične visoke šole v Moskvi. Rojen je bil leta 1882 v Nižnem Novgorodu, študiral je v Moskvi in bil rad isovega znanstvenega delovanja na polju geodezije in mineralogije leta 1906 imenovan za asistenta tehnološkega inštituta v Petrogradu. Leta 1915 je postal redni vseučiliški profesor v Varšavi. Rуска vlada mu je poverila vlogo, da ustanovi tehnično visoko šolo v Moskvi. Kakor znano, so bila v vsej Rusiji vseučilišča spremenjena v takozvane delavske fakultete. Novi slušatelji, ki so bili malo ali nič izobraženi delavci, niso razumeli njegovih predavanj. Očitno se mu je, da docira preučeno, in ko so ga prijatelji posvarili, je moral zbežati v tujino, nakar se je začelo zanj žalostno življenje emigrantov. Prva leta je preživel v Berlinu. Dne 14. maja 1924 je bil dr. Artemijev v Berlinu sprejet v katoliško cerkev, nakar je šel v Innsbruck, kjer je študiral katoliško teologijo. Od 1. 1926 je nadaljeval svoje študije na dunajskem vseučilišču. Jutri bo prejel mašniško posvečenje. Po želji sv. očeta se bo bavil z misijonskim delovanjem med svojimi rojaki v tujini.

Po katastrofi

Berlin, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Po včerajšnji eksplozijski katastrofi je hudo prizadeta družba »Lindes« *za izdelovanje strojev za napravljanje ledu. Delniška glavnica znaša 16 milj. mark. Danes se vrši ogled, da se preceni škoda, ki jo je povzročila eksplozija, in ki je krita z zavarovalnino.*

Potres v Bolgariji

Sofiji, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V Cirpanu in v drugih mestih, ki so že lansko leto bila žrtve potresa, se je davi čutil zelo močan potres. Materijalna škoda je precejšna. Prebivalstvo je zelo razburjeno, človeških žrtv pa ni bilo.

Municijsko skladišče zletelo v zrak

Sofiji, 25. jul. (Tel. »Slov.«) V Stari Zagori je danes eksplodiralo veliko municijsko skladišče. Pri tem je bilo ranjenih več vojakov. Uradno se javlja, da je eksplozija nastala vsled vročine. Ta nova eksplozija je dokaz, da se Bolgarija kljub tozadevnim odredbam mirovnih pogodb oborožuje.

Počitnice angleškega parlamenta

London, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Angleška poslanska zbornica je ošla na poletne počitnice.

Angleški arheologi v Sarajevu

Sarajevo, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Snoči je hrvatsko prosvetno društvo »Napredak« *priredilo angleškim arheologom poslovilni večer. Na banketu je bilo mnogo pozdravnih govorov, v zaključni besedi pa je vodja angleških arheologov izrazil v svojem in svojih tovarišev imenu veliko zadovoljstvo nad sprejemom v naši državi, posebno v Sarajevu. Velika masa meščanstva je nato angleške goste spremila na železniško postajo.*

Ponesrečen beg komunist

Sarajevo, 25. julija. (Tel. »Slov.«) Danes je bilo v Sarajevu radi sumnje komunističnega rovarjenja aretiranih več oseb. Ko je stražnik gnal opolnoči po končanem zaslišanju 21 letnega Husnija Cengića v policijski zapor, je aretirani skočil skozi okno ter se težko poškodoval. Malo upanja je, da bi ostal pri življenju.

Kongres akademikov iz cele države

Sarajevo, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Tu se je začel kongres slušateljev ljubljanske, zagrebške in belgrajske univerze. Akademiki bodo na njem razpravljali o organizaciji svoje skupne notranje in zunanje reprezentance ter o posebnih stanovskih akademskih zadevah.

Brezuspešno zasledovanje morilca

Dubrovnik, 25. jul. (Tel. »Slov.«) Kljub najintenzivnejši preiskavi se redarstvo in orožništvo še vedno ni posrečilo izslediti komunističnega agitatorja Celana. Vse kraje od Melkovića do Crne gore je preiskovala policija in oddelki vojaštva, toda zaman. Misli se, da je atentator Celan imel pomagatelje, ki so mu pomagali, da je ušel. Danes zjutraj se je vršil pogreb ustrljenih orožnikov Batinića in Gjurića, ki se ga je udeležilo številno meščanstvo ter predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Med njimi veliki župan in mestni župan dubrovniški.

Novosadska vremenska napoved. Večino ma jasno s slabotnim vetrom. Oblačno v severnih krajih države. — Temperatura se ne bo mnogo izpremenila.